Тема:Як живе і врядується шкільна громада та як влаштоване і працює учнівське самоврядування?

Один із основних принципів Нової української школи — партнерство. В основі педагогіки партнерства — спілкування, взаємодія та співпраця. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Шкільна громада — група учасників освітнього процесу, об'єднаних спільністю інтересів, що ставить перед собою певні спільні завдання, новий тип відносин, характерною рисою якого є взаємодія всіх його учасників заради досягнення спільної мети.

Відповідно до Закону України «Про освіту», права та обов'язки у школі мають всі учасники навчально-виховного процесу — учні, батьки, вчителі та інші співробітники навчального закладу.

Шкільне самоврядування забезпечує можливість впливати і приймати рішення у питаннях, які впливають на життя в школі, таким чином, вчитися бути громадянином на практиці. Це досвід застосування у реальному житті демократичних норм і процедур.

Громадське самоврядування в закладі освіти — це право учасників освітнього процесу колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти.

Учнівське самоврядування — це залучення учнів до громадських справ, самостійно організована учнівська діяльність (планування, усвідомлення мети, виконання, оцінка результатів).

Права та обов'язки здобувачів освіти.

1. Здобувачі освіти мають право на:

навчання впродовж життя та академічну мобільність;

індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;

якісні освітні послуги;

справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;

відзначення успіхів у своїй діяльності;

свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;

безпечні та нешкідливі умови навчання, утримання і праці;

повагу людської гідності;

захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

користування бібліотекою, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою закладу освіти та послугами його структурних підрозділів у порядку, встановленому закладом освіти відповідно до спеціальних законів;

доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності;

забезпечення стипендіями у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

трудову діяльність у позанавчальний час;

збереження місця навчання на період проходження військової служби за призовом та/або під час мобілізації, на особливий період;

особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;

інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення.

2. На час виробничого навчання і практики здобувачам освіти забезпечуються робочі місця, безпечні та нешкідливі умови праці відповідно до освітніх програм і угод між закладами освіти та підприємствами, установами, організаціями, що надають місця для проходження виробничого навчання і практики. Під час проходження виробничого навчання і практики забороняється використовувати працю здобувачів освіти для цілей, не передбачених освітньою програмою.

3. Здобувачі освіти зобов'язані:

виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності), дотримуючись принципу академічної доброчесності, та досягти результатів навчання, передбачених стандартом освіти для відповідного рівня освіти;

поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності).

4. Здобувачі освіти мають також інші права та обов'язки, передбачені законодавством та установчими документами закладу освіти.

5. Залучення здобувачів освіти під час освітнього процесу до виконання робіт чи до участі у заходах, не пов'язаних з реалізацією освітньої програми, забороняється, крім випадків, передбачених рішенням Кабінету Міністрів України.

II.

Одним із визначальних чинників соціалізації індивіда виступає школа. Це стало можливим завдяки тому, що в сучасному суспільстві шкільна освіта для всіх доступна й обов'язкова. Через систему взаємодії вчителів та учнів молодь ознайомлюється з накопиченими в суспільстві знаннями, духовними надбаннями й соціальним досвідом. Школа дозволяє дитині навчатися, використовувати власні індивідуальні ресурси й можливості, орієнтуватися в основних видахсуспільно корисної діяльності й підготуватися до виконання суспільних обов'язків. Учителі, учні та їхні батьки об'єднані у **шкільну громаду**.

Завданням шкільної громади є взаємовигідна співпраця заради підготовки учнів до дорослого життя поза межами навчальних планів. Активна участь учнів у житті шкільної громади допоможе їм набути корисних соціальних навичок. Також така форма співпраці передбачає спільну відповідальність за освітні успіхи.

Однією з можливих для учнівської молоді форм участі в житті шкільної громади є **шкільне самоврядування**. Завдяки йому вона має можливість впливати на розвиток свого навчального закладу й одночасно набувати необхідних у майбутньому соціальних навичок — співпраці з іншими людьми, уміння знаходити спільну мову, розв'язання конфліктних ситуацій, об'єднання осіб із різними поглядами для досягнення спільної мети, уміння почути іншого та прийняти його позицію, якщо вона об'єктивно краща для спільної справи, тощо.

Шкільне самоврядування сприяє усвідомленню того правила, що те, яким є й буде навколишній світ, залежить від самої людини, і ніхто за неї не змінить його на краще. Діяльність у громаді сприяє також тому, що в людській спільності виділяються й формуються особи з якостями лідерів. Небезпідставно в багатьох сучасних розвинених демократичних країнах активна участь у діяльності органів самоврядування своїх навчальних закладів вважається одним із визначальних чинників формування особистості майбутніх громадсько-політичних діячів у демократичному суспільстві.

В об’єднаннях різних людей вони завжди необхідні для того, щоб цей колектив міг працювати, підпорядковуючись спільній меті, якою у школі є організація навчання. У ній беруть участь усі учасники шкільної громади — учні, батьки, учителі.

III.

Учнівське самоврядування може набувати різних форм. Це можуть бути і зібрання учнів у межах одного класу чи паралелі, і так звані шкільні учнівські парламенти, які обирають на загальношкільних виборах. Завданням учнівського самоврядування є організація різних сфер навчального процесу. Вибір моделі учнівського самоврядування залежить від бажання та ініціативи шкільної громади та розмірів учнівського колективу. Незалежно від моделі важливим принципом учнівського самоврядування є дотримання схеми: ви придумали — ви зробили — ви оцінили.

Тобто учнівство має бути самостійним в обговоренні питань та ухваленні рішень. Таким чином, кожен учасник має усвідомити власну відповідальність за успіх спільної справи.

Існування учнівського самоврядування не означає виключення із цього процесу вчительства і батьківства. Вони можуть ділитися інформацією щодо принципів організації самоврядування, механізмів ухвалення та втілення рішень, правил формулювання обговорення питань і проблем, передавати досвід попередників, знайомити учнівство з уже існуючими традиціями шкільного самоврядування. Іншим принципом учнівського самоврядування є те, що залучені до нього особи мають сприймати його як частину особистого життя, а не як нав’язаний тягар чи обов’язок.

Хоча варто намагатися залучати якнайбільше учнів до самоврядування, ця участь має бути перш за все добровільною, а формування органів самоврядування мусить починатися з учнівської ініціативи.

Співпраця школи й місцевої громади передусім передбачає ознайомлення учнівства із принципами роботи місцевого самоврядування. Це допоможе зрозуміти, як влаштованеуправління їх населеним пунктом і яку участь вони зможуть узяти в ньому в майбутньому.

Учнівство самостійно або разом з учительством та батьківством може створювати й долучатися до нескладних ініціатив: досліджувати минуле свого краю, пам’ятки, туристичні цікавинки, влаштовувати акції з прибирання, проводити відкриті шкільні заходи (творчі вечори, концерти, ярмарки тощо) або долучатися до їхньої організації місцевою громадою.